

DARBE GİRİŞİMİ MEDYA DAVASI

KİŞİLER:

Mehmet Altan, gazeteci, yazar ve akademisyen.

Ahmet Altan, gazeteci ve yazar.

Nazlı Ilıcak, gazeteci ve yazar.

Fevzi Yazıcı, kapatılan Zaman gazetesi görsel yönetmeni.

Yakup Şimşek, kapatılan Zaman gazetesi marka müdürü.

Şükrü Tuğrul Özşengül, Polis Akademisi'nde öğretim görevlisi.

Tibet Murat Sanlıman, kapatılan Zaman Gazetesinin 10 Ekim 2015'te yayınlanan ve darbe çağrışımında bulunduğu iddia edilen reklam filmini çektiği tespit edilen ajansın sahibi.

OLAY:

15 Temmuz askeri darbe girişiminin ardından başlatılan soruşturma kapsamında, Zaman gazetesi yöneticileri ve yazarlarının Temmuz 2016'da gözaltına alınmalarının ardından, 10 Eylül 2016'da Mehmet Altan ve kardeşi Ahmet Altan da gözaltına alındı.

Mehmet Altan, kardeşi **Ahmet Altan** ve gazeteci, yazar **Nazlı Ilıcak** birlikte katıldıkları Can Erzincan TV'de 14 Temmuz 2016 tarihinde yayımlanan Özgür Düşünce isimli televizyon programında **söyledikleri sözler nedeniyle "darbe çağrışımı ile subliminal mesaj içeren söylemlerde bulunmakla"** suçlandı.

SORUŞTURMA:

2016 Eylül ayı içerisinde tutuklanan sanıkların soruşturma dosyası kapsamında 11 Nisan 2017'de hazırlanan 247 sayfalık iddianamede, sanıklar hakkında [Türk Ceza Kanunu \(TCK\) 311/1](#) ve [TCK 312/1](#) uyarınca **üçer kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası** talep edildi. Bunlara ek olarak, [TCK 220/6](#) delaletiyle [TCK 314/2](#) uyarınca 7,5 yıldan 15'er yıla kadar hapisle cezalandırılmaları istendi.

Tutuklamalardan yaklaşık 7 ay sonra hazırlanan iddianame Mayıs 2017'de İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi.

KOVUŞTURMA:

Yargılamaya 19 Haziran 2017'de başlandı. Mehmet Altan iddianameyi "*varsayıma dayalı tek cümlelik bir iddia üzerine bina edilmiş bir utanç belgesi*" olarak niteledi.

13 Kasım 2017 tarihli duruşmada, Altanlar'ın avukatları Ergin Cinmen, Figen Çalığı, Ferat Çağıl ve Melike Polat kendilerine söz verilmediği halde beyanda buldukları gerekçesiyle birbiri ardına duruşma salonundan atıldı.

11 Aralık 2017 tarihli duruşmada savcı, tutuklu sanıkların [TCK 309/1](#) uyarınca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmasını istedi. Tutuksuz sanık Sanlıman'ın ise [TCK 206](#) gereğince hapisle cezalandırılmasını talep etti.

11 Ocak 2018'de Anayasa Mahkemesi (AYM), **Mehmet Altan**'ın "*kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı*" ile "*ifade özgürlüğü*"nün ihlal edildiğine hükmetti. Ancak Mehmet Altan'ın tahliye edilmesi için yapılan başvuru İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi.

Mahkeme, AYM kararının Resmi Gazete'de yayımlanmamış ve AYM'nin gerekçeli kararının henüz mahkemeye ulaşmamış olmasını gerekçe gösterdi.

İstanbul 27. Ağır Ceza Mahkemesine yapılan itiraz da 15 Ocak 2018'de reddedildi.

16 Şubat 2018 tarihli karar duruşmasında Mahkeme, **Ahmet ve Mehmet Altan, Nazlı Ilıcak, Fevzi Yazıcı, Faruk Şimşek ve Şükrü Tuğrul Özşengül** hakkında [TCK 309/1](#) uyarınca "anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs" suçlamasıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmetti. Tutuksuz yargılanan **Murat Tibet Sanlıman** ise beraat etti.

20 Mart 2018'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, **Mehmet Altan**'ın "özgürlük ve güvenlik hakkı" ile "ifade özgürlüğü hakkı"nın ihlal edildiğine karar verdi.

18 Haziran 2018'de İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi, 6 sanığa yerel mahkemeye verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarına ilişkin istinaf başvurularını dosya üzerinden inceledi, AYM kararına atıfta bulunarak **Mehmet Altan**'ın tahliyesine ve diğer sanıkların tutukluluğunun devamına karar verdi.

2 Ekim 2018 tarihli istinaf duruşmasında ise, yerel mahkeme tarafından verilen kararın hukuka uygun olduğunu belirterek sanıkların istinaf başvurularını reddetti.

Dosya Yargıtay incelemesinde...

YARGIYI YARGILAMA

KARARIN ÖZETİ

8 Ocak 2019

Gereği düşünüldü.

1. Dava süresince, soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde objektif olarak tartışılmaya değer kanıtlar olmadan tutuklama ve mahkumiyet kararları verildi. Bu hukuka aykırı kararları veren savcı ve hakimler [TCK 257](#) kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işlemiş durumdadır.
2. Yargı piramidinin tam tersine döndürülmesi ile Anayasa Mahkemesi kararlarının ağır ceza mahkemeleri tarafından geçerli görülmemesi, bu mahkemelerin hakimlerinin, [TCK 257](#) kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri anlamına geldiği gibi neticede mahkemelerin kendi meşruiyet alanlarını kendilerinin yok etmesi sonucunu doğurdu.
3. Dava süresince müdafiden yararlanma hakkı gibi yargılamaya dair birçok güvence göz ardı edildi, dolayısıyla yargılamalar adil bir şekilde gerçekleşmedi.

GEREKÇELİ KARAR

Soruşturma ve kovuşturmanın görünürde dahi yargısal bir faaliyeti içermeyip sosyal/ siyasal açıdan bir izolasyon amacını taşıdığı bu dava bir ilk oldu, aynı özellikleri taşıyan diğer davalar birbirini izledi. Cumhuriyet davası, Büyükkada, Atilla Taş, Osman Kavala davaları...

Bu davaların diğeri bir özelliği ise, soruşturmalarının gizlilik kaydıyla yürütölüp çoğunlukla Sabah gazetesi ve Sabah internet medyası yoluyla manipölle edilmesiydi. Savcılığa yapılan şikayetler ise her defasında gerekçesiz kararlarla reddedildi.

Bu dava ile başlatılan ve hala devam eden bu sürecin yargıya verdiği zarar büyüktür. Onarılması uzun zamanı alacaktır.

Dava, hiçbir yasada yeri olmayan “süblimnasyon yoluyla Anayasayı, hükümeti, meclisi cebir ve şiddet yoluyla ortadan kaldırma” iddiası ile başlatıldı ve bir yıla yakın bir süre gizli bir soruşturmayla ve tutuklama kararlarıyla yürütölüdü. Mehmet Altan tahliye edilmiş olsa da, Ahmet Altan’ın, Nazlı Ilıcak’ın ve diğeri sanıkların tutukluluk hali devam ediyor. [Ceza Muhakemesi Kanunu’nun \(CMK\) 100. maddesine](#) baktığımızda, tutuklama yapılabilmesi için öncelikli şart olarak, “kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut deliller”in bulunması gerektiğini belirtiyor. Ancak tek başına bu deliller de yeterli değil. Bunların yanında, kişinin kaçacağı/saklanacağı konusunda şüphe uyandıran “somut olgular” bulunmalı ya da kişinin soruşturmaya dahil olabilecek delilleri yok edeceği/gizleyeceği ya da tanıklara/mağdurlara baskı yapacağı yönünde “kuvvetli şüphe” bulunmalı. AYM ve AİHM de verdikleri kararlarda tutukluluk şartlarının bulunmadığını tespit etti.

Burada bir parantez açıp belirtmek gerekir ki, 13 Kasım 2017 tarihli duruşmada sanık müdafilerinin birbiri ardına duruşma salonundan çıkarılması ve Mehmet Altan’ın savunmasını avukatı olmadan yapmak zorunda kalması adil yargılanma ilkelerine tamamıyla ters düşmektedir. Sanığın müdafi yardımından yararlanma hakkı ([CMK 149](#)), hem adil yargılanma hakkı ([Anayasa 36](#)) ve hem de silahların eşitliği ilkesi bakımından önem teşkil etmektedir.

Tutuklama hali kesinleşince önce Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuru yoluna gidildi. Bu sırada Anayasa Mahkemesi Başkanının, “İşimiz çok yoğun, benim yargıçlarım süpermen değildir” şeklindeki açıklaması üzerine avukatlar tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne de başvuru yapıldı. Bu başvurulara on kadar uluslararası hukuk kurumu müdahil olarak katıldı, bunun üzerine “ihlal edilen temel hak ve özgürlüklerin önemine binaen” AİHM, “öncelikle inceleme” kararı aldı.

Diğeri pek çok dosyada olduğu gibi, başvuruyu bir yıla yakın beklettikten sonra AYM Başkanı televizyona çıkıp, “gecikmenin kaçınılmaz olduğunu, bu nedenle 3 pilot dosya belirleyip bunları karara bağlayacaklarını; mahkemelerinin bu kararlarda yer alan hususları emsal karar olarak kabul etmeleri gerektiğini ve özellikle düşünceleri nedeniyle tutuklu yargılanan kimselerin hukuki durumlarının bu şekilde karara bağlanması gereğini” bildirdi ve önündeki emsal üç adet başvuruyu daha bağlayıcı olması dileğiyle AYM Genel Kurulu’na gönderdi.

AYM Genel Kurulu verdiği kararında, Mehmet Altan’la ilgili olarak “gözaltına alınmasına dahi yetecek kanıt bulunmadığını” belirttikten sonra, [Anayasanın 19., 26. ve 28.](#) maddelerinin (kişi hürriyeti, ifade ve basın hürriyeti) ihlal edildiğine hükmetmesine rağmen, önce yargılama yapan 26. ve daha sonra itiraz için başvurulan 27. Ağır Ceza Mahkemeleri, **AYM Genel Kurulu kararının kendilerini bağlamadığı** gerekçesiyle Mehmet Altan’ın tahliye talebini reddetti. AYM kararını uygulamayan ağır ceza mahkemelerinin hakimleri, kararlarını hukuk çerçevesinde değil, yürütmenin en üst kademelerinden gelen -çoğu da TV kanallarında yapılan- suçlama ve talimatlar doğrultusunda verdikleri yolundaki kuşkuları doğrulamış oldular.

Dava süreci, istinafin ardından Yargıtay’da devam ediyor, ancak buraya kadarki süreçte yaşananlar Yargıtay’dan alınabilecek herhangi bir olumlu sonuç ihtimalinin çok düşük olduğunu gösteriyor.

EKLER

(Ref. www.mevzuat.gov.tr)

TÜRK CEZA KANUNU:

Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan

Madde 206- (1) Bir resmi belgeyi düzenlemek yetkisine sahip olan kamu görevlisine yalan beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma

Madde 220- (1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(6) (Değişik: 2/7/2012 – 6352/85 md.) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. (Ek cümle: 11/4/2013-6459/11 md.) Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.

Görevi kötüye kullanma

Madde 257- (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Anayasayı ihlal

Madde 309- (1) Cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya veya bu düzen yerine başka bir düzen getirmeye veya bu düzenin fiilen uygulanmasını önlemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Yasama organına karşı suç

Madde 311- (1) Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Büyük Millet Meclisini ortadan kaldırmaya veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlerini kısmen veya tamamen yapmasını engellemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Hükümete karşı suç

Madde 312- (1) Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs eden kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir.

Silahlı örgüt

Madde 314- (1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir

CEZA MUHALEMESİ KANUNU

Tutuklama nedenleri

Madde 100- (1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma,

Hususlarında kuvvetli şüpheli oluşturuyorsa.

Şüphelinin veya sanığın müdafii seçimi

Madde 149- (1) Şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafinin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafii seçebilir.

(2) Soruşturma evresinde, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından yürütülen kovuşturmalarda, duruşmada en çok üç avukat hazır bulunabilir.

(3) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.

ANAYASA

Kişi hürriyeti ve güvenliği

Madde 19- Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararın yerine getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol tutkunu, bir serseri veya hastalık yayabilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi; usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren, ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir; bunun şartlarını kanun gösterir.

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti

Madde 26- Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Hak arama hürriyeti

Madde 36- Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.